



Bulletin

Konsorcia nevládních organizací pracujících s migranty v ČR

Hlavní téma vydání:
Uprchlíci a azyl

Uvnitř tohoto vydání:

Zastánci práv uprchlíků prošli Prahou pod bílými deštníky <i>Petra Zhřivalová Konsorcium</i>	1
Jak má vypadat pracovní migrace do Česka? <i>Lucie Trlifajová Multikulturní Centrum</i>	1-2
Žadatelé o mezinárodní ochranu se zadlužují kvůli regulačním poplatkům <i>Lucie Medková Organizace pro pomoc uprchlíkům</i>	2-3
Pár čísel o azylantech a žadatelích o mezinárodní ochranu	2
Migranti nejspíš opět nebudou počítáni přesně <i>Masha Volynsky Člověk v tísni - Program migrace</i>	3
Výzva Konsorcia pro Úřad vlády ČR k zefektivnění azylového řízení	3
Novinky od členů Konsorcia	4

Číslo 3

Červenec 2011

Zastánci práv uprchlíků prošli Prahou pod bílými deštníky

Dvacátého června se uskutečnil první pražský Pochod s deštníky za práva uprchlíků. Pochod byl organizován Konsorciem neziskových organizací pracujících s migranty při příležitosti Světového dne uprchlíků a měl upozornit politiky a širokou veřejnost na stálou a dnes obzvláště nutnou potřebu poskytovat ochranu lidem, kteří jsou nuceni opustit své domovy kvůli válce, násilí nebo pronásledování. Zhruba 70 lidí, mezi nimi pracovníci členských organizací Konsorcia, azylanti a



migranti žijící v Česku, se sešlo na Václavském náměstí a s bílými deštníky v rukou prošlo centrem

Prahy až k Úřadu vlády ČR. Tam ředitel Organizace pro pomoc uprchlíkům Martin Rozumek předal jako zástupce Konsorcia dopis, ve kterém členské organizace vyzývají české úřady k rychlejšímu a kvalitnějšímu rozhodování o azylových žádostech. Cestou na nábreží Edvarda Beneše účastníci pochodu rozdávali kolemjdoucím letáky s informací o situaci uprchlíků ve světě a o přístupu České republiky k azylové problematice.

Ve stejný den se pochody s deštníky organizované organizacemi Evropského Výboru pro Uprchlíky a Exulanty (ECRE) uskutečnily i v dalších sedmi metropolích. Původně byl pochod iniciativou francouzské členské organizaci ECRE Forum Réfugiés. Ta postupně získala rozměr evropské kampaně. Evropský pochod s deštníky (European Umbrella March) upozorňuje tvůrce politik na jejich povinnost poskytnout ochranu uprchlíkům. Bílý



deštník tuto ochranu symbolizuje. Akci v Praze finančně podpořila Nadace Open Society Fund Praha.

Petra Zhřivalová

Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR

Text výzvy Konsorcia na str. 3

Jak má vypadat pracovní migrace do Česka?

Česká legislativa stanovuje práva a povinnosti cizinců pobývajících na území České republiky. Dlouho ovšem chyběla odpověď na základní otázku: jak by podle českého státu měla vypadat pracovní migrace do Česka? Zejména chybělo stanovení priorit a následně i jejich promítnutí do legislativy. Existence takové koncepce by měla umožnit přijímat opatření, která se vzájemně podporují, přispívají k zjednodušení systému a jsou v dlouhodobé perspektivě přínosné pro většinou společností i pro migranty.

Na jakých koncepčních doku-

mentech stojí současná migrační politika České republiky? Migrace obecně by se měla řídit poměrně široce definovanými Zásadami politiky vlády v oblasti migrace cizinců z roku 2003. Priority integrace stanoví Koncepce integrace cizinců z roku 2000, která je každý rok aktualizována. V oblasti pracovní migrace byl koncepčnějším krokem projekt Výběr kvalifikovaných pracovníků zahájený v roce 2003 (resp. 2008). Týkal se ovšem jen omezené skupiny migrantů a v současnosti je pozastaven. Za zmínku také stojí nepříliš úspěšný projekt Zelených karet,

který odstartoval v roce 2009, v době krize, a byl omezený jen na občany některých zemí. Na kvalifikovanou migraci se v současnosti také zaměřuje projekt Modrých karet.

Stanovení priorit v oblasti pracovní migrace zahrnující všechny občany třetích zemí, ovšem dlouho chybělo. To se mimo jiné projevilo v době ekonomické krize, jejíž dopady s sebou nesly výrazné oslabení a zhoršení postavení pracovních migrantů.

Pokračování na str. 2

Žadatelé o mezinárodní ochranu se zadlužují kvůli pobytu v nemocnici

Žadatelé o azyl v ČR musí ze zákona hradit regulační poplatky za pobyt v nemocnici, přestože v mnoha případech jejich příjmy jsou po dobu hospitalizace nulové. Takto nastavený legislativní rámec považujeme za nepřipustný. „V realitě regulační poplatky žadatelé o mezinárodní ochranu nezaplátí, stávají se dlužníky zdravotnických zařízení a rozbíhá se kolotoč, kdy hledají pomoc u zástupců nevládních organizací. Nevládní organizace žádají ve svých grantech MV ČR o možnost proplácení regulačních poplatků nebo oslovují soukromé dárcy, ze kterých by mohly dluhy svých klientů za-

platit. Tato cesta však není systémová a v mnoha případech se nepodaří žadatelům o mezinárodní ochranu pomoci a oddlužit je!“ říká Lída Bobysudová, zástupkyně ředitele OPU.

Konzorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR poslalo v březnu 2011 na návrh OPU dopis Ministerstvu zdravotnictví ČR, ve kterém jej žádalo o řešení tohoto problému formou výjimky ze zákona o zdravotním pojištění.

Ředitelka Odboru dohledu nad zdravotním pojištěním Ivana Jenšovská ve své odpovědi Konzorcium ujišťuje, že lékařská péče nebude pacientům z řad žadatelů o azyl, neschop-

ným zaplatit regulační poplatky, odmítnuta. Výjimku z placení poplatků, které Konzorcium navrhuje, nepovažuje za řešení problému. „Takový krok by ve svém důsledku znamenal krácení finančních zdrojů plynoucích do české zdravotnictví a byl by podnětem k přehodnocení povinnosti hradit regulační poplatky i u dalších skupin pojištěnců,“ píše Ivana Jenšovská.

Ujišťuje, že zdravotní péče nebude pacientovi odmítnuta kvůli neschopnosti zaplatit regulační poplatek. Řešení problému odkazuje na příslušníky sociálních nebo cizineckých úřadů, a tím zlehčuje důsledky zadlužení žadatelů o azyl, kteří

nemají šanci vlastní aktivitou změnit své postavení. Jejich závažné zdravotní potíže jsou navíc mnohdy důsledkem jejich stresové a neutěšené životní situace.

Důvodů proč vyčlenit tuto skupinu z povinnosti platit regulační poplatky je několik. Žadatel o mezinárodní ochranu (azyl) nemůže na území ČR pracovat po dobu jednoho roku od podání žádosti o mezinárodní ochranu. Celková finanční situace žadatelů o mezinárodní ochranu v přijímacích i pobytových střediscích je tak velmi napjatá.

Pokračování na straně 3

Pár čísel o azylu v ČR (zdroj: ČSÚ)

Během celého roku 2009 v Česku bylo...

...podáno **1 258** žádostí o udělení mezinárodní ochrany
(Což je o 24 % méně než v 2008)

...vydáno **1 030** rozhodnutí v řízení o udělení mezinárodní ochrany

...**75** osobám udělen azyl a **28** osobám doplňková ochrana

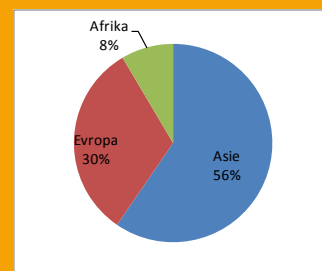
...podáno **625** opakovaných žádostí o azyl

Odkud jsou žadatelé o mezinárodní ochranu

V roce 2009 žadatelé o mezinárodní ochranu v ČR pocházeli z těchto regionů →

Nejvíce žadatelů bylo z:

Ukrajiny—203
Kazachstánu—186
Mongolska—159
Turecka—66
Vietnamu—65



Jak má vypadat pracovní migrace do Česka?

Pokračování ze str. 1

Nový systém ekonomické migrace v ČR byl schválený na začátku roku 2011. Jde o velmi významný dokument, který se má promítnout do návrhu nového cizineckého zákona a mít zásadní dopad na podobu migrace do ČR a postavení migrantů v české společnosti, ale i na český pracovní trh a ekonomiku. Přesto o něm proběhla jen velmi krátká a omezená diskuze.

Návrh předpokládá „státem řízenou migraci“. Rozhodujícím ukazatelem pro stanovení podmínek vstupu a pobytu je „přínos migrace pro společnost České republiky“ a omezení rizika dodatečných nákladů pro stát.

V cílech dokumentu je kladen důraz na vyšší transparent-

nost, snaží administraci (předpokládá se zavedení systému jednotného povolení k pobytu i k zaměstnání), posílení odpovědnosti, vyšší ochranu cizinců a posílení integrace. NSEM stanoví zaměstnání jako preferovaný účel pobytu. Návrh rozlišuje cirkulární, sezónní a standardní pracovní migraci a dva typy vysoce kvalifikované

„Stanovení priorit v oblasti pracovní migrace, které by zahrnovalo všechny občany třetích zemí, v ČR dlouho chybělo.“

pracovní migrace (jeden typ odpovídá modré kartě EU, druhý je národní). Další tři kategorie jsou vymezeny pro

podnikání.

Jako poněkud problematicky lze vidět základní předpoklad dokumentu, že migraci lze „řídit“. Zkušenosti ukazují, že migrace je společenský jev, který lze usměrňovat – omezovat, regulovat či podněcovat, ale ne řídit. NSEM ale předpokládá, že se migranti při poskytnutí velmi malých nebo žádných záruk budoucnosti v ČR budou „řiditelně“ a „flexibilně“ podřizovat měnícím se podmínkám trhu a poptávce podnikatelských subjektů.

Především jde o kategorii cirkulární migrace (Z1), podle které bude cizinec povinen po dvou letech pobytu opustit alespoň na tři měsíce území České republiky.

V tomto kontextu je tedy zásadní otázkou prostupnost

jednotlivých kategorií a také přesněji stanovený účel a způsob fungování integračně-adaptačních kurzů. U nich existuje hrozba, že spíše než opatřením podporujícím integraci se stanou dalším filtrem zhoršujícím postavení migrantů.

Jako velmi problematické lze také hodnotit stanovení odlišných podmínek pro podnikání občanů třetích zemí.

Dokument se vůbec nevěnuje situaci cizinců, kteří již na území přebývají, ani situaci cizinců bez povolení k pobytu.

Kompletní návrh, komentáře některých organizací a záznam z debaty o NSEM najdete na www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2281495

Lucie Trlifajová
Multikulturní centrum Praha

Migranti nejspíš opět nebudou sčítáni přesně

Letošní sčítání lidu by mohlo poskytnout mimo jiné i informace o životě v ČR usazených migrantů, které běžná evidence nesbírá, například data o vztahu jejich kvalifikace a současné ekonomické aktivity. Podle názoru statistiků budou ale výsledky sčítání cizinců značně zkreslené. Připouští to ředitel Odboru statistiky obyvatelstva v Českém statistickém úřadu Josef Škrabal. Daniel Chytil, vedoucí Oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí v ČSÚ, se obává, že sčítání zdokumentuje dokonce méně než polovinu cizinců, podobně jako tomu bylo v roce 2001, kdy sčítání zachytilo méně než dvě třetiny cizinců. Hlavními

příčinami je nepřesná evidence cizinců v registrech státní správy, ale i strach samotných cizinců ze sčítání.

Údaje pro předvyplnění a distribuci sčítacích formulářů získalo ČSÚ z Informačního systému evidence obyvatel (ISEO) ministerstva vnitra. Data o cizincích ale spravuje i Cizinecká policie ve speciálním registru Cizinecký informační systém. Údaje o cizincích v obou systémech se podle Chytila liší; data v ISEO se v předchozích letech ukázaly jako méně kompletní. Proto jsou namísto obavy, že vysoký počet sčítacích listin pro cizince nebyl dodán na správné adresy.

Sčítací listinu nedostala ani

autorka článku, koordinátorka Programu migrace společnosti Člověk v tísni, přestože má trvalé bydliště už tři roky na stejné adrese. Pro formulář si musela jít na poštu a ve frontě s ní čekali hlavně cizinci. Ti, kteří nemluví dobře česky a pracují i patnáct hodin denně, ale nejspíš pro sčítací listiny na poštu nepřišli.

Podle demografky Sociologického ústavu AV Michaele Vojtkové negativní dopad na přesnost údajů bude mít i neochota cizinců poskytnout o sobě informace ze strachu, že budou nějak využity v jejich neprospěch, například při prodlužování pobytu. Jejich postoj je zčásti výsledkem neprůhled-

ného rozhodování úřadů o žádostech cizinců.

Nekompletní podchycení sčítané skupiny může vést k mylným závěrům o životě a postavení cizinců v ČR, zejména při jejich interpretaci médií, domnívá se Michaela Vojtková.

Další otázkou je, zda obce, které mají na starosti vymáhání pokut od těch, kteří sčítací listiny neodevzdali, nedisponují lépe aktualizovanými databázemi než státní správa a nebudou po cizincích, kteří byli při distribuci sčítacích listin opomenuti, vymáhat desetitisícovou pokutu.

Masha Volynsky

Program migrace, Člověk v tísni

Výzva Konsorcia pro Úřad vlády ČR k zefektivnění azylového řízení

Přimlouváme se za rychlejší a kvalitnější rozhodování o azylových žádostech českými úřady, aby pár set lidí ročně, kterých se to týká, nemuselo několik let čekat v uprchlických táborech na rozhodnutí. Chceme, aby nedocházelo k detenci uprchlíků v úvodu azylového řízení, a navrhuje nabídnout více míst pro přesídlení těch nejohroženějších osob z konfliktních oblastí. Naopak velmi oceňujeme, že se ČR v minulých letech připojila k procesu přesídlení a má dobře propra-

covaný systém pomoci nezletilým uprchlíkům.

Díváme se s velkou obavou také na současnou azylovou politiku členských států EU všemožně se bránících přijetí několika desítek tisíc lidí ze Severní Afriky a Blízkého východu, kde probíhají jistě pozitivní demokratizační procesy. Jsme přesvědčeni, že na úrovni Evropské unie má Česká republika morální i právní povinnost přispět k tomu, aby uprchlíci měli zajištěn přístup do azylových řízení jednotlivých

členských států, aby bylo nabídnuto více míst pro přesídlení osob v největším ohrožení, a aby byla konečně formulována



společná otevřená migrační politika, která by pomohla lepšímu oddělení uprchlíků od

cizinců, kteří migrují z ekonomických nebo rodinných důvodů. Desítky let vedený nevyhratelný boj proti „nelegální“ migraci, který tisíce lidí platí svými životy ve vlnách Středozevního moře či někde na hranici Libye a Čadu, hází skutečné uprchlíky do stejného pytle s pracovními migranty a všechny společně označuje kriminální nálepkou.

Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR
(Martin Rozumek, OPU)

Žadatelé o mezinárodní ochranu zadlužují kvůli regulačním poplatkům

Pokračování ze str. 2

V přijímacích střediscích (kde stráví prvních několik týdnů) dostávají kapesné 30 Kč na den na dospělé osobu a 15 Kč na dítě.

V pobytových střediscích (kde pobývají po celou dobu azylové procedury) pobírají žadatelé o mezinárodní ochranu finanční příspěvek na stravu. Výše nepřesahuje výši životního minima (což je pro samotnou osobu max. 3126 Kč za měsíc). Z příspěvku si žadatel kromě základních hygienických potřeb hrají vše.

Nejvíce však členské organizace Konsorcia znepokojuje to,

že v obou typech zařízení se peníze vyplácejí pouze za dobu přítomnosti žadatele o udělení mezinárodní ochrany v tomto zařízení.

Pokud jsou žadatelé o azyl hospitalizováni, příspěvky tedy

„Závažné zdravotní potíže [migrantů] jsou mnohdy důsledkem jejich stresové a neutěšené životní situace.“

neodstávají, ale mají povinnost hradit regulační poplatky za pobyt v nemocnici ve výši 60

Kč za den (nyní se v rámci zdravotní reformy uvažuje o 100 Kč za den) a také doplňky za léky. Čeští občané v podobné příjmové nouzi mohou předložit potvrzení o pomoci v hmotné nouzi a na základě něj jsou od plateb regulačních poplatků osvobozeni. Žadatelé o mezinárodní ochranu však nemohou žádat o pomoc českých úřadů v případě hmotné nouze.

Proto jménem Konsorcia nevládních organizací pracujících s migranty v ČR trváme na našem návrhu o změně zákona o veřejném zdravotním pojištění, podle kterého by došlo k osvobození žadatelů o meziná-

rodní ochranu od povinnosti platit regulační poplatky po dobu pobytu v nemocnici.

Jsme přesvědčeni o tom, že je to řešení systémové a nejméně problémové. Žadatelé o mezinárodní ochranu jsou v nelehké situaci nejenom tím, že jejich pobyt v České republice je nejistý s stresující. Velmi často trpí nemocemi způsobenými velkou zátěží z těžkých situací, které přetrpěli v zemi původu.

Na to by měly české zákony brát ohled.

Lucie Medková

Organizace pro pomoc uprchlíkům



Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR

Vladislavova 10
Praha 1
110 00
office@konsorcium-nno.cz

Telefon: +420 224 946 635

E-mail:

bulletin-konsorcium@seznam.cz

Web: www.konsorcium-nno.cz

Jsmé také na webových stránkách našich členů:

Člověk v tísní,
Program migrace (Čvt Pm)
www.migration4media.net

InBáze Berkat
www.inbaze.cz

META—Sdružení pro příle-
žitosti mladých migrantů
www.meta-os.cz

Multikulturní centrum Praha
www.migraceonline.cz

Organizace pro pomoc
uprchlíkům (OPU)
www.opu.cz

Poradna pro integraci (PPI)
www.p-p-i.cz

Sdružení pro integraci a
migraci (SIMI)
www.uprchlici.cz

Sdružení občanů zabývajících
se emigranty (SOZE)
www.soze.cz

Finančně podpořila
Nadace Open Society
Fund Praha v rámci mimo-
řádného grantového pro-
gramu „Zlepšení postave-
ní pracovních migrantů“.

 **NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA**

Novinky od členů Konsorcia

• **META o. s.—Sdružení pro příležitosti mladých migrantů** zahajuje v září 2011 realizaci projektu „Sociální tlumočení ve styku s cizinci“. Projekt je realizován v rámci veřejné zakázky MPSV ČR. Cílem je vytvoření vzdělávacího modulu pro potenciální sociální tlumočníky z vietnamské, mongolské a ruské komunity a jejich proškolení. Cílovou skupinou projektu jsou cizinci, kteří jsou dobře jazykově vybaveni a uvítají možnost lepšího profesního uplatnění. Projekt by měl přispět k vyřešení problému nedostatku tlumočnicků zaměřených na sociální problematiku.

Součástí projektu bude rovněž zabezpečení placené stáže pro úspěšné absolventy vzdělávacího modulu. Účast ve vzdělávacím modulu je bezplatná. Pro více informací kontaktujte Petru Kozilkovou email: kozilkova@meta-os.cz.

• **Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU)** vyhodno-

tila v květnu tvůrčí soutěž na téma „Můj život tady a tam“ vyhlášenou v únoru 2011. Do soutěže mohli přispívat studenti 7. - 9. tříd základních škol zapojených do projektu „Jsme lidé jedné Země“. Studenti soutěžili ve dvou kategoriích: 1. Nejlepší individuální práce, 2. Nejlepší skupinová práce. Soutěže se nakonec účastnilo 9 z 15 základních škol. Do soutěže se přihlásilo více než 100 žáků. Dárky studentům byly předány 22. května 2011. Více na www.lidejednezeme.cz

OPU také získala v červnu od MPSV akreditaci vzdělávací instituce s celostátní platností. Zároveň byl organizaci akreditován vzdělávací program Úvod do problematiky práv a povinností cizinců s různými typy pobytu na území ČR určený pro další vzdělávání sociálních pracovníků.

• **Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE)** v průběhu jara 2011 zahájilo spolu s dalšími partnery tříle-

tu spolupráci s Masarykovou univerzitou na projektu Teorie—dovednosti—praxe: inovace studia práva financovaného z operačního programu vzdělávání pro konkurenceschopnost. Součástí je zapojení předmětu Lidská práva v aplikační praxi do výuky. Studenti se při ní seznamují s případy z praxe cizineckého práva. Spolupráce navazuje na dlouhodobě úspěšně fungující právní kliniky uprchlického a cizineckého práva.

SOZE zahájilo v roce 2011 pilotní projekt finanční pomoci při návratu cizincům, kterým končí legální pobyt na území bez šance na jeho obnovení. Pomoc se zaměřuje na neúspěšně žadatele o mezinárodní ochranu, cizince se správním vyhoštěním a na nelegálně pobývajících. Cílem projektu je umožnit cizincům v obtížné situaci bez možnosti obnovení pobytového statusu důstojný návrat. Navracujícím se osobám je poskytnuta finanční a materiální pomoc před návra-

tem, při jeho realizaci a v zemi původu.

• **SOZE v Olomouci** nově zahájilo intenzivní kurz českého jazyka pro cizince—začátečnický v rámci projektu OKRAJ financovaného z ESF OPLZZ. Během týdne je odučeno v průměru 16 hodin. Kurz má celkový rozsah 200 hodin. Je vyučován dvěma lektory. Cílem je, aby si klienti osvojili základy jazyka v co nejkratší době, a mohli se tak zorientovat v českém prostředí. Intenzivní forma kurzu se osvědčila a do budoucna se počítá s realizací dalších kurzů podobnou formou.

• **Člověk v tísní—Program migrace** ve spolupráci s programem Jeden svět zorganizoval dne 9. června projekci filmu Mezinárodní organizace pro migraci *Skvělá příležitost* režiséra Víta Janečka a následnou debatu s názvem *Mongolská migrace: skvělá příležitost?* Diskuze, které se zúčastnili tvůrčí film, zástupci ministerstva vnitra i Společnosti přátel Mongolska se zaměřila na mýty o mongol-

ské migraci, zejména na představy Mongolů o pracovních podmínkách v Česku a na jejich kontrast se skutečností, kterou zde pak nacházejí. Osmiminutový sestřih debaty s ukázkami filmu najdete na serveru YouTube pod heslem: *Máte právo vědět: Mongolská migrace - skvělá příležitost?*

• **InBáze Berkat o.s.** pokračuje v projektu Terénní asistenční služby pro migranty v Praze a dalších lokalitách ČR a nabízí své služby přímo na pobočkách OAMP (Oddělení pobytu cizinců Koněvova a Cigánkova v Praze). Kulturní mediátoři nabízí v konkrétní dobu bezplatné tlumočení a pomoc s vyplňováním formulářů v ruštině, běloruštině, vietnamštině, mongolštině, arabštině a angličtině. Projekt je financován MVČR.

Letní aktivity InBáze Berkat, v komunitním centru v jihočeských Rakovicích: červenec: dětský tábor; srpen: keramický tábor, soustředění klubu Clu`bln pro starší děti, multi-

kulturní festival RefuFest na statku (27.8.) Aktivity jsou financovány Min. vnitra ČR, Evropským fondem pro integraci státních příslušníků třetích zemí a Min. kultury ČR.

• **Organizace Multikulturní centrum Praha, British Council a Člověk v tísní** uspořádaly 4. května celodenní konferenci na téma Státní politika a integrace migrantů do společnosti. Na programu byla i prezentace výsledků srovnávacího výzkumu integračních politik v evropských a severoamerických zemích, tzv. MIPEX III. Data z výzkumu najdete na stránce www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2288755.

• **Multikulturní centrum Praha** začíná nový mezinárodní projekt Media4Me, který vznikl ve spolupráci s nizozemskou organizací Mira Media. Projekt se zaměřuje na integraci cizinců na lokální úrovni, klade si za cíl zvýšení sociální soudržnosti, podporu interkulturního dialogu a propojení již existujících aktivit.